

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 9, מתבוננים ובונים, מילה טובה או שתיים
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

9. מילה טובה או שתיים

מתבוננים ובונים
שכבה צעירה

הרציונאל:

כשם שאסור לדבר ולשמוע לשון הרע ויש בזה איסורים רבים, כך יש מצווה לדבר ולהשמיע לשון הטוב. מצווה זו מתבטאת בדברי עידוד, דברי שבח, דברי כבוד והערכה לאחרים ועוד. כאשר נבדוק את המקור למילים טובות ונעימות, נגלה שהן גלומות במידות נעלות כגון ענוה, רצון להימנע ממריבות, הכרת צלם האנוש שבזולת, התמקדות בטוב ואהבת ישראל. תלמידים שיִרבו במילים טובות - יתחזקו במידות אלו. ביחידה זו נתמקד בכוחן של המילים הטובות. בתחילה נציג בפני התלמידים מילים חיוביות, בהמשך נביא בפניהם את מגוון ההזדמנויות שבהן אפשר להרבות בדיבור חיובי, ובסיום נכין תיבה שבעזרתה נְתַרְגַּל במהלך השבוע את השימוש בלשון טובה.

הערה למורה: בשלב ג' של השיעור התלמידים מְתַרְגְּלִים שימוש בדיבור חיובי במקרים שקרו בכיתה. מאחר שהאירועים משתנים מכיתה לכיתה, הבאנו בפני המורים שתי הצעות: אחת מכוונת את המורה לכתובת אירועים המיוחדים לכיתתו שלו, ובאחרת נכתבו אירועים כלליים המתאימים לכל כיתה ומוכנים לשימוש.

המטרות:

- התלמידים יפנימו את הרעיון כי שימוש נכון בלשון הוא שימוש בדיבור חיובי.
- התלמידים יכירו מגוון מילים חיוביות.
- התלמידים יבינו את גודל השפעת הדיבור החיובי על המְדַבֵּר ועל השומע.
- התלמידים יְתַרְגְּלוּ כיצד ומתי אומרים מילה טובה לחבר.

מבנה השיעור:

- פתיחה: כוחו של הדיבור החיובי (מליאה)
- שלב א': מיון מילים לשתי קבוצות (מליאה)
- שלב ב': מילה טובה או שתיים (מליאה)
- שלב ג': כתיבת מילים טובות (קבוצות)
- סיכום: הכנת תיבת המילים הטובות (מליאה)

ההכנות הנדרשות:

- יש להביא לשיעור מגש מהודר ופח קטן לאשפה.
- יש לגזור ולהפריד לכרטיסים בודדים את המילים / המשפטים מ"אוסף המילים" (נספח 1).

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 9, מתבוננים ובונים, מילה טובה או שתיים
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- יש לצלם ולגזור את כרטיסי "אירועים מחיי הכיתה לכתיבת מילה טובה" (נספח 2, הצעה ב') או לחלופין יש לכתוב באופן עצמאי מקרים מחיי הכיתה על פי ההצעות (נספח 2, הצעה א').
- יש להכין פתקים לכתיבת "מילה טובה".
- יש להכין חמישה דפי 4A לכתיבת "מילה טובה".
- יש להביא קופסה להכלת הפתקים של "מילה טובה".

מהלך השיעור:

פתיחה: כוחו של הדיבור החיובי (מליאה)

- נכתוב על הלוח ארבעה משפטים:
  - מי שְׁמַדְבֵּר דְבוּר חַיּוּבִי מְשַׁתְּמֵשׁ נְכוֹן בְּלִשׁוֹן שְׁלוֹ.
  - לְמַלִּים אֵין מְשַׁמְעוֹת, זֶה לֹא מְשַׁנֶּה מָה מְדַבְּרִים.
  - דְבוּר חַיּוּבִי מִיטִיב עִם הָאָדָם הַמְדַבֵּר.
  - דְבוּר חַיּוּבִי מִיטִיב עִם הָאָדָם הַשּׁוֹמֵעַ.
- נקיים הצבעה על כל משפט. אם רוב התלמידים מסכימים - המשפט יישאר כתוב על הלוח, אם הרוב מתנגדים - המשפט יימחק (משפטים: 1,3,4 צריכים להישאר).
- נשאל: מהן המסקנות מהמשפטים שנשארו על הלוח?
  - נכתוב על הלוח את המסקנות:
    - שימוש נכון בדיבור הוא דיבור חיובי.
    - דיבור חיובי טוב למדבר וטוב לשומע.

שלב א': מיון מילים לשתי קבוצות (מליאה)

- נחלק לכל תלמיד כרטיס מאוסף המילים (נספח 1).
- נעמיד על שולחן המורה את המגש המהודר ואת פח האשפה.
- נבקש מכל תלמיד לקרוא בתורו בקול רם את המילה שקיבל ולהניח אותה במקומה: מילים חיוביות - במגש, מילים אחרות - בפח.

שלב ב': מילה טובה או שתיים (מליאה)

- נסביר כי בחיינו יש הזדמנויות רבות שבהן נוכל להשתמש במילים טובות.
- נשאל את התלמידים מהן הזדמנויות ונכתוב אותן על הלוח בתור כותרות.

מחמאה	עידוד	תודה	התעניינות	ברכה
-------	-------	------	-----------	------

- נקריא את הדוגמאות שלהלן ונבקש מהתלמידים להתאימן לכותרות.
  - נכתוב את תוכן הדוגמה בקצרה מתחת לכותרת המתאימה.
- דוגמאות:

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 9, מתבוננים ובונים, מילה טובה או שתיים
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

תלמידה בכיתה הכינה דבר תורה לפרשת השבוע. נהייתי מאוד מהדברים שאמרה. כתבתי לה פתק "מילה טובה" ואמרתי: (מחמאה)

אחד התלמידים חגג בכיתה מסיבת יום הולדת. חלק מהילדים הפריעו והמסיבה לא הייתה מוצלחת. כתבתי לו פתק "מילה טובה" ואמרתי: (עידוד)

אחד מחבריי הציע לי עזרה בלימוד לקראת המבחן. כתבתי לו פתק "מילה טובה" ואמרתי: (תודה)

אחת התלמידות בכיתה חולה כבר כמה ימים. כתבתי לה פתק "מילה טובה" ואמרתי: (התעניינות)

לאחד התלמידים בכיתה נולד אח קטן. כתבתי לו פתק "מילה טובה" ואמרתי: (ברכה)

מראה הלוח:

מחמאה	עידוד	תודה	התעניינות	ברכה
נהייתי מדבר תורה של חברתי	מסיבת יום הולדת שנהרסה	חבר מציע עזרה בלימוד למבחן	דרישה בשלומה של חברתי	לחברתי נולד אח קטן

- נבחר באחת הדוגמאות ונדגים כיצד אפשר לומר מילים טובות. נכתוב את המילים הטובות על הלוח.
- נציע למספר תלמידים לבחור בדוגמה נוספת ולכתוב פתק "מילה טובה". חשוב שתוכן הפתק יהיה קשור במקרה, ולא סתם מילה טובה כמו "כל הכבוד".
- נאסוף את הפתקים ונקריא אותם בפני הכיתה.
- נתאים כל פתק לדוגמה המתאימה.
- נרחיב ונוסיף מילים טובות ונלמד כיצד אפשר להרבות בהן.
- (אם התלמידים מתקשים בניסוח) ננסח יחד עם התלמידים את המילים הטובות לכל הדוגמאות (הצעות להלן).

מחמאה	עידוד	תודה	התעניינות	ברכה
נהייתי מדבר תורה של חברתי	מסיבת יום הולדת שנהרסה	חבר מציע עזרה בלימוד למבחן	דרישה בשלומה של חברתי	לחברתי נולד אח קטן
חברתי היקרה! נהייתי מכל רגע כשדיברת, כל הכבוד לך את מאוד מעניינת, הדברים שאמרת על הפרשה היו חשובים ומעניינים.	חברי היקר! רציתי לעודד אותך! אני מעריך אותך מאוד על הסבלנות שהייתה לך ועל כך שלא כעסת או נעלבת במסיבת יום ההולדת כל	חברי המתחשב! אני כל כך מעריך אותך על ההצעה שלך, תודה רבה! אף פעם לא אשכח חבר כמוך, שמוכן לתרום לי מזמנו, כל הכבוד!	חברתי היקרה! מה שלומך? מקווה שאת מרגישה טוב יותר. את חסרה, לי מאוד בכיתה, מתי תחזרי? הרבה בריאות!	לחברתי היקרה, מזל טוב להולדת האח, שתזכי לאהוב אותו ולחיות איתו בשלום.

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 9, מתבוננים ובוניס, מילה טובה או שתיים
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

			הכבוד לך!	
--	--	--	-----------	--

שלב ג': כתיבת מילים טובות (קבוצות)

- נחלק את הכיתה לחמש קבוצות.
  - נחלק לכל קבוצה את אחד המקרים (נספח 2) ודף 4A.
  - נבקש מכל קבוצה לכתוב מילים טובות על המקרה. נדגיש להשתדל להאריך ולהשתמש בהרבה מילים טובות.
- קיימות שתי אפשרויות:
- הצעה 1:** מקרים משלכם. מכינים את הדף בהתאם לאירועים אמיתיים שקרו בכיתה. נסו להיזכר באירועים שהיו בכיתתכם בימים האחרונים ופרטו אותם על פי הנושאים השונים לדוגמה:

מחמאה על: הצלחה בשיעור ספורט, הצלחה בחידון, מעשה טוב, התגברות על קושי, השתדלות, ויתור
עידוד במקרה של: כישלון במבחן, מריבה, ענישה, חוסר שביעות רצון
תודה על: עזרה מחבר / ממורה / מהמזכיר / מאב הבית / מהמנהל / מההורים
התעניינות ב: הרגשה של חבר, אירוע בחיי חבר
ברכה ל: לידה, בר מצווה, חתונה, ראש חודש, שבת, הצלחה במבחן

הצעה 2: המקרים קיימים. אפשר להשתמש באירועים אלו כפי שהם:

מחמאה: הכפתה שְלָנוּ נִקְיָה, אָנוּ מְחַמְּאִים לְתוֹרְנִים.
עידוד: בְּתַחֲרוֹת כָּלֶשְׁהִי הַקְּבוּצָה שְלָנוּ הַפְּסִידָה, אָנוּ מְעוֹדְדִים אֶת הַשְּׂחָקִים.
תודה: הַמּוֹרָה עֲזָרָה לָנוּ מְאֹד בְּהַתְאַרְגְּנוֹת לְקִרְאָת רֵאשׁ חֹדֶשׁ, אָנוּ מוֹדִים לָהּ.
התעניינות: תִּלְמִיד מֵהַכֶּפֶתָה שְלָנוּ הִשְׁתַּתֵּף בְּשִׂמְחָה מְשִׁפְחֵתִית, אָנוּ מֵתְעַנֵּינִים בְּהַרְגָּשָׁתוֹ.
בְּרָכָה: חַג פּוּרִים מֵתְקַרֵּב, אָנוּ מְבָרְכִים אֶת תִּלְמִיְדֵי הַכֶּפֶתָה.

- נבקש מנציג מכל קבוצה להקריא את המילים הטובות שנכתבו ולתת את הדף לתלמיד שעליו מדובר.

סיכום: הכנת "תיבת המילים הטובות" (מליאה)

- נכין מראש תיבה בשם "תיבת המילים טובות" ונחזור בה חריץ להכנסת פתקים.
- נקשט את הקופסה בעזרת הפתקים שהונחו על המגש המהודר (שלב א'). אפשר להוסיף לה אִמְרוֹת בשבח הדיבור החיובי כקישוט.
- נסביר לתלמידים כי במהלך השבוע עליהם לשים לב להתנהגויות החיוביות של חבריהם לכיתה ולכתוב להם פתק "מילה טובה". בסוף השבוע נפתח את הקופסה והתלמידים יקבלו את הפתקים שכתבו להם.
- נשבח את שני הצדדים - גם המעודדים וגם המתעודדים (חשוב לעודד את הילדים שכתבו "מילים טובות" כדי שימשיכו לעשות זאת).

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 9, מתבוננים ובונים, מילה טובה או שתיים
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נוודא שכל התלמידים בכיתה קיבלו "מילה טובה". אם יש כאלה שלא קיבלו, נכוון מספר תלמידים לעשות זאת.
המלצה: לבדוק לפני השיעור למי מהתלמידים אין פתק ולכתוב להם "מילים טובות".

נספח 1: אוסף מילים

אָדײַש	כּפּוּי-טוֹבָה	מִתְחַשֵּׁב בְּאַחֲרִים	אַנִי מְבַרֵךְ אוֹתְךָ	אַתָּה לֹא מַעֲנִין אוֹתִי
עֲצָלָן	אַכְפַּתִּי	שְׂמַחְתִּי לְשִׁמְעֵ שׁ... לְשִׁמְעֵ שׁ...	אַנִי מְאַמֵּן בְּךָ	אַיִנֶךָ מִתְחַשֵּׁב בְּאַחֲרִים
חֵבֵר	יָקָר	אַנִי מְאֹד מַעֲרִיף...	חֶכֶם	אַתָּה חוֹשֵׁב רַק עַל עֲצָמְךָ
טוֹב	רְצִיתִי לְהַחְמִיא לְךָ עַל...	רְצִיתִי לְהוֹדוֹת לְךָ...	אַנִי מוֹדָה לְךָ עַל...	אַיִנֶךָ מְשַׁקֵּעַ, אַתָּה מוֹזְלִזֵל
חֵבִיב	כָּל הַכְּבוֹד לְךָ עַל...	רְצִיתִי לְהַגִּיד לְךָ מְלָה טוֹבָה עַל..	מָה שְׁלוֹמְךָ?	תָּמִיד אַתָּה הוֹרֵס לְכֻלָּם

נספח 2: אירועים מחיי הכיתה לכתב מילה טובה

_____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:
--------------------------------	---	---	---	---

מילת יום נכח היא מילת התעוררות להפיק משהו מיוחד

מילת יום

מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:	מחנה: _____ _____ מחנה:
---	---	---	---	---

מילת יום היא מילת הפירוש והפרטים על העצמית והעבודה והשיחות והמשמעות והמטרה

מילת יום

